

ZNOVUZROZENÍ ROZHLEDNY NA KLÍNOVCI

Europäische Union. Europäischer Fond für regionale Entwicklung: Investition in Ihre Zukunft / Evropská unie. Evropský fond pro regionální rozvoj: Investice do vaší budoucnosti

Ziel 3 | Cíl 3

Ahoj sousede. Hallo Nachbar.
2007-2013. www.ziel3-cil3.eu

KLÍNOVEC

.....od minulosti po současnost.....

Historie

Díky nadmořské výšce 1244 m je Klínovec nejvyšší horou Krušných hor. Již v 16. století se o Klínovci (německy Keilberg) zmiňuje jáchymovský farář Johannes Mathesius. Vrchol Klínovce se stal vyhledávaným výletním místem již od začátku 19. století.

V r. 1817 byla na jeho vrcholu postavena první rozhledna. Měla podobu jednoduché dřevěné pyramidy, která umožňovala, vzhledem k nezalesněným svahům hory, daleký výhled do okolního kraje.

V letech 1838-1868 byl na místě starší rozhledny postaven malý vyhlídkový gloriét, určený především pro lázeňské hosty z Karlových Varů. Gloriét zřídili dva jáchymovští měšťané, poštmistr Florián Makasy a hostinský Petr Weigl¹. Dřevěný gloriét však v roce 1868 vyhořel, a tak zůstal vrchol hory po dalších patnáct let bez vyhlídky.

V 70. letech 19. století založil v Praze Richard Dotzauer *Ústřední výbor na podporu výtěžné činnosti obyvatel českého Krušnohoří*. Měl propagovat a podněcovat zavádění různých forem turistiky, které se v té době již osvědčily a staly se populárními v durynském pohoří Harz a také v rakouských Alpách. Kromě zpřístupnění romantických míst, měla v té době stále populárnější turistika přinášet příjmy do poměrně chudých horských oblastí. Když v roce 1880 vznikl *Krušnohorský spolek* v Jáchymově, bylo rozhodnuto o stavbě rozhledny na blízkém Klínovci. Aby se tato myšlenka lépe propagovala a povzbudila případné dárce, byla během jednoho týdne na vrcholu postavena jednoduchá provizorní dvoupatrová dřevěná věž.

Roku 1882 propůjčila jáchymovská obec na vrcholku hory bezplatně potřebný pozemek, současně s povolením těžby potřebného kamene a písku na místě stavby. V roce 1883 byla vypsána omezená soutěž na projekt vyhlídkové věže. Známí jsou jen dva účastníci soutěže; plzeňský podnikatel Johann Unger a ve své době v Podkrušnohoří známý a hojně zaměstnávaný stavitel Josef Peter z Kadaně. Přijat byl projekt stavitele Petera, a tak ještě téhož roku, 17. června 1883 mu byla svěřena stavba rozhledny s rozpočtovou částkou 3 300 zlatých. Dozor na stavbě měli tehdejší předseda *Krušnohorského spolku* Eduard Wenisch a jednatel Anton Müller. Za obtížných

povětrnostních podmínek byla věž do 27. září 1883 vyzděna do úrovně vyhlídkové plošiny, během následujícího léta 1884 dokončena, a tak mohla být hotová rozhledna 3. srpna 1884 slavnostně vysvěcena a předána k užívání. Ceremoniálu se účastnilo početné shromáždění obyvatel z širokého okolí. Náklady na stavbu stouply oproti schválenému projektu na 4 300 zlatých².

Již při slavnostním otevření byla rozhledna přirovnávána k zemské strážní věži na hranici, a proto byla rozhodnutím spolkové valné hromady pojmenována *Vyhlídkovou věží císaře Františka Josefa* (Franz Josefs Aussichtsturm).

Vyhlídková věž byla postavena jako polygonální (osmiboká), pětipodlažní, neomítaná kamenná stavba 17 m vysoká, zastřešená jehlancovou střechou. V nejvyšším patře nesla na krátkých krakorcích (nosný kamenný článek vysunutý ze zdiva) vyhlídkový ochoz s železným zábradlím. Tento vyhlídkový ochoz ve výšce 14 m je přístupný po 77 kamenných schodech točících proti směru hodinových ručiček. Vyhlídkový ochoz je chráněn jehlancovou střechou. Jednotlivá podlaží, oddělená kordónovými římsami, měla původně pravidelná okna, která byla v 1. patře ukončena půlkruhovým záklenkem, v dalších podlažích byla okna obdélná. Ustupující část ochozu byla dodatečně uzavřena většími okny, zasazenými pro ochranu návštěvníků před drsným, především zimním počasím. Okna byla vsazena mezi pilíře nesoucími střechu věže. K věži přiléhala symetricky boční přízemní křídla, zastřešená nízkými valbovými stříškami, která sloužila k úkrytu před deštěm a občerstvení turistů.

Historický vývoj staveb v letech 1893 - 1990

Vzrůstající turistický ruch vyvolal v roce 1893 nutnost přístavby ke stávající hostinské místnosti. Proto nechal spolek přistavět na severní straně věže přízemní zděný objekt s hostinskou místností, doplněný v roce 1894 sklepem. Jedno starší křídlo bylo upraveno na kuchyni, druhé na byt hlídače. Nákladem 2100 zlatých provedl jáchymovský stavitel Karel Schöter.

V červnu 1897 byla na Klínovci zřízena poštovní stanice, která za první léto provozu odeslala do Božího Daru přes 7 000 zásilek. Telefonní linka byla do objektu zavedena v roce 1906.

Až do konce 19. století sloužila vyhlídková věž pouze jednodenním výletům na vrchol hory. K tomu byla uzpůsobena jak samotná stavba, tak i její skromné vybavení. Pro vzrůstající zájem hostů o přenocování, byla přístavba v létě roku 1900, nákladem 16 092 zlatých rozšířena.

Klínovec, rok 1886

Der Adler Thurm auf dem Klínovce.

Klínovec, rok 1905

Přístavbu provedl tesařský mistr Johann Zettl z Božího Daru. K severnímu boku hostinského lokálu byl připojen prostorný sál, za ním kuchyně a v prvním poschodí bylo zařízeno devět pokojů pro hosty. Nový sál dostal jméno Dotzauerův, na počest iniciátora krušnohorské turistiky Richarda Dotzauera. V roce 1902 byla u objektu vyhloubena vlastní studna a v roce 1910 zřízen vodovod. Rozhledna i hostinec s ubytováním byly provozovány pouze v letní sezóně.

Na základě poznání a zkušeností z Krkonoš se předseda *Ústředního spolku pro Krušnohoří* J. R. Sobitschka (majitel továrny na výrobu rukavic z Loučné pod Klínovcem) rozhodl v roce 1903 pozvednout rozšíření zimních sportů i v Krušných horách. Jednalo se tehdy především o sáňkování a jízdu na saních taženými koňmi. Na vrcholu Klínovce byla proto přistavěna východně od věže přízemní konírna pro osm koní, kterou v roce 1905 rozšířil tesařský mistr Johann Zettl. V roce 1906 bylo podle plánů jáchymovského stavitele Franze Rehna přistavěno pro lyžařský výcvik vojska patro s velkým sálem pro mužstvo, jeden důstojnický a jeden poddůstojnický pokoj³.

Na počest šedesátileté vlády císaře Františka Josefa podnítl J. R. Sobitschka konání Jubilejní výstavy prezentující výrobky uměleckých řemesel a drobného průmyslu obyvatel české strany Krušných hor přímo na nejvyšším vrcholu, na Klínovci. V roce 1907 byla postavena výstavní hala, kterou opět provedl tesařský mistr Johann Zettl z Božího Daru vyzkoušeným způsobem

Klínovec, rok 1907

Klínovec, rok 1908

Klínovec, jubilejní výstava

"Kaiser-Franz-Josef-Jubiläumskaiser" auf dem Keilberg

„z dutých cementových bloků s cihelnou výplní“⁴. Ve vysokém sále přízemní haly byl vytvořen velkolepý kazetový strop, jehož jednotlivá pole vyzdobil známý krušnohorský malíř Gustav Zindel, rodák z Radenova u Blatna. Na dvaceti šesti kazetách jsou znázorněny znaky horních měst z české strany Krušných hor, doplněných znaky Karlových Varů, Chomutova a Teplic. Každá kazeta se znakem znázorňovala město, zastoupené svými výrobky na výstavě.

U západního nároží haly byla přistavěna krytá veranda, která vytvářela ze tří stran uzavřené nádvoří, jako zázemí pro osvěžení velkého počtu návštěvníků. Na jižní straně byl vyrovnán terén a upraveno parkoviště pro kočáry a první automobily.

Výstava, otevřená s velkou slávou 1. června

Klínovec

Klínovec

1908, byla velmi úspěšná. Navštívilo ji na 40 000 návštěvníků a významných hostů. Ihned po ukončení výstavy byla výstavní hala upravena na restaurační jídelnu a nazvána „Jubilejní hala“. Po roce 1918 byl její název změněn na *Sobitschkův sál*. Pro účel propojení kuchyně v hlavní budově s *Dotzauerovým sálem* byl přistavěn spojovací krček.

V roce 1912 inicioval představený Krušnohorského spolku, císařský rada Anton Müller,

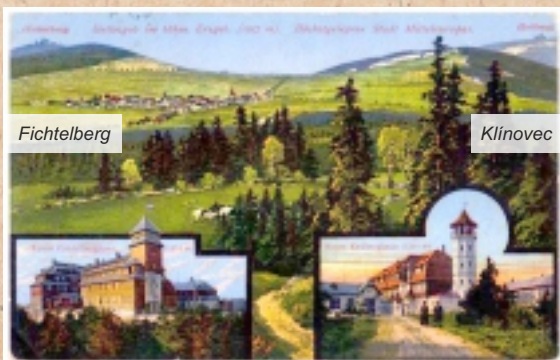
rozšíření spolkových ubytovacích a hostinských objektů na Klínovci, zřízení nové kuchyně, sklepů, šatny a nástavbou na stávající budově pořízení většího počtu hostinských pokojů. Stavbu provedl na podzim roku 1912 stavitel Hugo Schöberl z Ostrova⁵. V 1. patře a mansardovém podlaží byla nástavba provedena z hrázděného zdiva a obložena dřevěným prkenným deštěním. Pro zlepšení tepelných poměrů v pokojích mělo být použito korkových cihel. Kuchyně byla vybavena nejmodernějším zařízením, z něhož se doposud dochoval unikátní velký sporák. Po modernizaci a otevření měl hotel v roce 1913 celkem 40 ubytovacích pokojů pro 80 hostů. K dispozici byla i stáj pro 35 koní a garáž pro automobily.

I po první světové válce se zájem návštěvníků o vyhlídku na Krušné hory z nejvyšší hory Klínovce nikterak nezmenšil. Na stav objektů však působily drsné klimatické podmínky. Proto již v roce 1919 musela být provedena rozsáhlá oprava vyhlídkové věže. Tehdy byla celá věž obložena dřevěným šindelem. V následujících letech byly stěny v *Sobitschkově i Dotzauerově sále* obloženy dřevěným deštěním. Vchod do věže byl opatřen předsíňkou.

Celkový růst turistiky i rostoucí obliba zimních sportů přiměly Krušnohorský spolek k dalšímu rozšíření areálu na Klínovci. V roce 1927 byla provedena přístavba sálu přiléhající k západnímu štítu *Sobitschkova sálu*. Přistavěn byl kadeřnický salón, sušárna, kanceláře a další provozní místnosti. V horních patrech i podkroví byly dobudovány další hostinské pokoje. Autorem projektu rozšíření byl jáchymovský stavitel Franz Rehn. Nové křídlo mělo být replikou již stojícího východního objektu přímo u věže. V mezičlánku mezi oběma sály, oddělenými posuvnými prosklenými stěnami, byl vytvořen prostor pro domácí kapli. Přístavba za *Sobitschkovým sálem* byla provozním prostorem sloužícím pro kuchyni, prádelnu a kotelnu. Vstup do *Sobitschkova sálu* byl opatřen předsíňkou⁶.

V roce 1929 vyhořel samostatně stojící jihovýchodní objekt původních stáji s ubytovací nástavbou. Projekt na obnovu vypracoval opět stavitel Franz Rehn. Nové patro dostalo dva nárožní arkýře a bylo obloženo, s výjimkou arkýřů, dřevěným bedněním. V přízemí se nacházel výčepní lokál a tři garáže. V patře a podkroví byly pokoje pro hosty. Nový objekt byl spojen s hlavním objektem u vyhlídkové věže krytou visutou chodbou⁷. Ubytovací kapacita hotelu se zvýšila celkově na 100 lůžek.

Hostinec v té době provozovala rodina Wohlrabova. Obsahoval tři velké sály - *Dotzauerův sál*, *Sobitschkův sál* (původně *Jubilejní hala*) a *Müllerův sál*. Poslední byl pojmenován po dlouholetém předsedovi jáchymovského krušnohorského spolku Antonu Mülle-

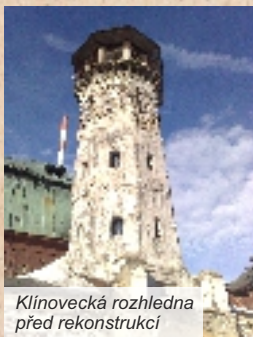
rovi. Pro zimní sporty byly na svazích směrem k Jáchymovu vybudovány sjezdovky a sáňkařská dráha. Směrem k Oberwiesenthalu byl od roku 1922 v provozu skokanský můstek. Před druhou světovou válkou měl hotel na Klínovci kapacitu 112 míst.

Za druhé světové války sloužil hotel vojenským účelům. Po roce 1945 byl zkonfiskován. Po nepřímém úspěšném pokusu o obnovu hotelových služeb byl v letech 1951-1960 znovu využíván armádou jako rekreační středisko. Důvodem bylo uzavření prostoru - nepřístupné pásmo těžby uranu na Jáchymovsku. Po likvidaci Jáchymovských dolů byla vyhlídková věž na Klínovci znovu zpřístupněna široké veřejnosti. Hotelový a restaurační provoz zajišťoval podnik Restaurace a jídelny Karlovy Vary.

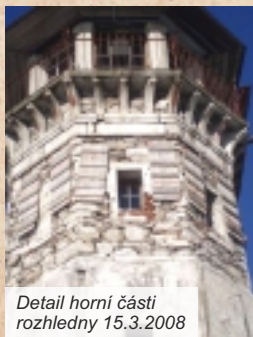
V 70. letech 20. století bylo zdivo rozhledny z obou stran zpevněno betonovým pláštěm (tzv. torkretáží), který ovšem urychlil postupnou destrukci zdiva do hloubky kamenné konstrukce. V době rozvoje televizního vysílání, byla na vrcholu Klínovce, v sousedství budov u rozhledny, postavena 80 m vysoká televizní věž. Historická rozhledna tak ztratila dominantní postavení na panoramatu Krušných hor. V roce 1983 byla provedena zatím poslední rekonstrukce celého objektu.

Po roce 1990 získalo celý areál Klínovce do vlastnictví Město Jáchymov. V roce 1991 Město Jáchymov prodalo za 18 milionů celý komplex firmě Interconex, a.s. Litoměřice, která slíbila investovat do opravy hotelu a rozhledny 25 milionů korun. Po zaplacení kupní ceny ovšem nový majitel prodal hotel i s pozemky dalším zájemcům a k opravě nedošlo. V létě roku 2003 přestala již téměř zcela zdevastovaný objekt využívat firma Moon, a.s. z Prahy, která, stejně jako předešlí „porevoluční“ vlastníci, po celou dobu komerčního využívání neprováděla ani základní údržbu.

Tento poslední vlastník oslovil město Jáchymov, zdali nemá zájem o koupi Klínovce jako celku – tj. hotelového komplexu a rozhledny včetně celého souvisejícího areálu. Když Jáchymov odmítl, byl osloven Boží Dar. Po mnoha jednáních a zjišťování všech potřebných skutečností se zastupitelstvo Božího Daru rozhodlo na svém 17. zasedání 7. 8. 2003, že celý komplex koupí společnost Služby Boží Dar s.r.o., jejímž je město 100 % vlastníkem. Ještě v téže roce byly zahájeny opravy a údržby podle finančních možností společnosti. V letech 2003–2009 byly vynaloženy náklady ve výši 6 589 000 Kč, z toho hradilo město Boží Dar 2 084 000 Kč a Služby Boží Dar 4 505 000 Kč. Město si velice váží přístupu Ministerstva kultury ČR, Karlovarského kraje a Nadačního fondu Klínovec, jejichž příspěvky činily celkem 1 107 000 Kč.

*Klínovecká rozhledna
před rekonstrukcí*

*Detail horní části
rozhledny 15.3.2008*

*Detail spodní části
rozhledny 15.3.2008*

Objekty na vrcholu měly podle plánu v letech 2004-2008 projít rekonstrukcí, která měla stát přibližně 250 milionů korun. Součástí potřebného obnosu měla být i veřejná sbírka, kterou vyhlásil Nadační Fond Klínovec založený městem Boží Dar, které na jeho založení uvolnilo jako základní vklad 500.000,- Kč ze svého rozpočtu.

Vzhledem k havarijnímu stavu celého areálu – hotelu a rozhledny - byl v září 2004 celý areál uzavřen. Současně byla zahájena oprava schodiště a střechy rozhledny. Na jaře roku 2005 měla být realizována rekonstrukce vnějšího pláště rozhledny pomocí speciální omítky odolné

Rozhledna - stav 22.3.2010

proti nepříznivému počasí. Ke zpřístupnění rozhledny mělo dojít v červnu 2005. Brzy po započetí rekonstrukce však bylo zjištěno, že věž má neopravitelně narušené zdivo do hloubky kamenné konstrukce. Práce musely být zastaveny s následným konstatováním statického posouzení, že věž musí být do základů rozebrána a znovu postavena z původního materiálu.

Znovuzrození Klínovce v letech 2012 – 2013.

V roce 2009 odkoupilo město Boží Dar od společnosti Služby Boží Dar s.r.o. budovu rozhledny. Od té doby činilo a činí všechny kroky k tomu, aby vrátilo vrcholu Klínovce jeho podobu a proslulost. Zastupitelstvo Božího Daru rozhodlo, že postupně bude provedena rozsáhlá obnova a rekonstrukce s cílem opětovně zpřístupnit objekt veřejnosti do roku 2013. Z důvodu velké finanční náročnosti nebyla cesta vedoucí k obnově rozhledny jednoduchá.

Už od 90. let minulého století spolupracuje Boží Dar se saskými příhraničními obcemi Kurort Oberwiesenthal a Breitenbrunn. V rámci programů Phare CBC a INTERREG III A přinesla tato spolupráce řadu úspěšně realizovaných projektů. Pro záchranu rozhledny Klínovec a umožnění přístupu k němu zpracovalo město Boží Dar společně s partnerskou obcí Breitenbrunn dvě žádosti o poskytnutí dotace z Programu CÍL 3/ZIEL 3 na podporu přeshraniční spolupráce 2007 - 2013 mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko 2007–2013. Obě projektové žádosti byly přijaty, dotace činila celkem 90% uznatelných nákladů, z toho 85% z fondu EU a 5% ze státního rozpočtu České republiky.

Rozhledna se stala součástí projektu „Zařízení a infrastruktura cestovního ruchu v oblasti Centrálního Krušnohoří – 1. etapa“, který zahrnoval komplexní rekonstrukci rozhledny Klínovec, rekonstrukci původní přístupové stezky na vrchol Klínovce a rozšíření muzejních expozic

a vybavení Vlastivědného muzea Boží Dar. Celkové náklady, včetně stavebních prací a vybavení objektu, projektových prací, stavebního dozoru, autorského dozoru a administrace tohoto projektu činily více než 15 milionů Kč.

Stavební práce (komplexní rekonstrukci rozhledny, tj. postupnou demontáž jednotlivých kamenných dílů, jejich označení a ukládání pro opětovné osazení) provedla ve velmi dobré kvalitě, pod dohledem orgánů památkové péče firma Chládek & Tintěra a.s. z Litoměřic – vítěz výběrového řízení na dodavatele stavby.

Práce na rekonstrukci rozhledny byly zahájeny v létě roku 2012. Základní konstrukce věže obsahovala kolem 300 tun materiálu. Vybourat se muselo cca 150 kubických metrů kamenného zdiva. Velkým zásahem do rekonstrukce byla skutečnost, že rozhledna

Rozhledna – rozpadající se zdivo 22.3.2010

vykazovala již od samého počátku vychýlení cca 60 cm. Toto vychýlení způsobilo špatné založení věže na nekompaktním podloží. Rozhledna musela být rozebírána kámen po kameni, každý snesený kámen dostal své číslo. Musely být vybudovány nové základy věže a samotná stavba rozhledny byla skládáním kamene po kameni. Poškozené, nepoužitelné kamenné prvky byly nahrazeny novými. Tento postup byl uskutečněn po odsouhlasení s orgány památkové péče.

Na vrchním ochozu věže jsou instalovány webové kamery, které snímají aktuální záběry okolní krajiny. Tyto záběry jsou přenášeny na webové stránky města Boží Dar – www.bozidar.eu, www.bozidar.cz.

V přízemních místnostech věže lze shlédnout stálou expozici o historii rozhledny Klínovec včetně záběrů z webových kamer, což oceňují zejména ti návštěvníci, kteří nemohou vystoupat po schodech na vyhlídkový ochoz.

Při rekonstrukci rozhledny, která je vlastně částečně replikou původní rozhledny, byl zachován i úzký průchod po schodišti na vrchol historické rozhledny.

Aby byl pro návštěvníky vrcholu Klínovce zajištěn co nejlepší přístup, byl městem Boží Dar současně realizován druhý projekt „Přeshraniční dopravní propojení v oblasti Centrálního Krušnohoří – 2. etapa“, spolufinancovaný z Programu přeshraniční spolupráce CÍL 3/ ZIEL 3. Zásadním způsobem byla rekonstruována komunikace vedoucí na Klínovec od odbočky ze silnice II. třídy Boží Dar – Loučná pod Klínovcem. Vozovka původní komunikace byla rozšířena na 6 metrů. Současně byl, zejména vzhledem k potřebám zimního období, vybudován 5,5 metru široký pruh pro kolmé stání vozidel. Rekonstrukce se týkala i vodohospodářské infrastruktury pro potřeby osady Klínovec a rozvodu veřejného osvětlení a elektrické energie.

Průběh těchto, ale i dalších projektů realizovaných městem Boží Dar byl pravidelně zveřejňován na webových stránkách www.bozidarsko.eu a na těchto stránkách je stále možno se s nimi seznámit.

Na archívních fotografiích z roku 2012 je možné sledovat jak rozhledna před očima mizí a v roce 2013 naopak před očima roste do své původní podoby, jak dochází k jejímu znovuzrození.

Věnujeme-li se historii a stavebnímu vývoji rozhledny a hotelu na Klínovci, musíme zmínit i nejvyšší vrchol saského Krušnohoří Fichtelberg (1213 m n. m.) a komplex budov stojící na jeho vrcholu. Obě hory i objekty stojící na jejich vrcholech byly vždy pokládány za dvojčata stojící na opačné straně, dnes už téměř neexistující hranice mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo. První stavba na vrcholu Fichtelbergu byla postavena o něco později než vyhlídková kamenná věž na Klínovci a to v roce 1899, tak aby nejvyšší vrchol na německé straně nezůstal pozadu. Až do roku 1963 stál na vrcholu Fichtelbergu původní objekt, který byl stavebně upraven v roce 1910.

Rozhledna – stav ze 7.2.2009

Zásadní důvodem ke stavbě nového horského hotelu byl požár, který právě v roce 1963 zničil původní objekt. Podobně jako v tehdejší ČSSR i v bývalé NDR si příslušné orgány nelámaly hlavu s tím, zda je vhodné postavit na vrcholu nejvyšší hory NDR horský hotel ve stylu socialistického realismu. Moderní socialistická stavba byla otevřena v roce 1967. Provoz stylově i funkčně nepovedeného hotelu se stal na přelomu 80. a 90. let velmi nákladným až neúnosným. Bylo proto překročeno k zásadní přestavbě tj. k demolici věže a velké části hotelu. Torzo stavby z roku 1967 bylo využito při stavbě nového objektu, který velmi připomíná původní, historický hotel. Vrchol Fichtelbergu tak znovu získal důstojnou dominantu a v současné době je hojně navštěvován.

Rozhledna – montáž lešení

Je určitě přáním všech, aby v nejbližší době potkal podobný osud také nejvyšší vrchol českých Krušných hor - Klínovec. Je to velmi náročný úkol nejen pro majitele areálu na vrcholu Klínovce – město Boží Dar, ale také pro Karlovarský a Ústecký kraj, ústřední orgány, především Ministerstvo kultury České republiky. Je to i výzva pro firmy a jednotlivce, aby se hotelový komplex na Klínovci znovu stal důstojným místem pro pobyt tisíců návštěvníků nejen z České republiky, Německa ale i vzdálenějších destinací.

Klínovec, především jeho vrchol s rozhlednou, je jedním z turisticky nejzajímavějších míst Krušných hor i celé České republiky.

Přejeme všem návštěvníkům, aby se z vyhlídkového ochozu potěšily rozsáhlým kruhovým výhledem. Severovýchodním směrem na Děčínský Sněžník, Lužické hory, Ještěd, mimořádně až na Sněžku (200 km), východním směrem na České středohoří s památným Řípem, Milešovku, pražskou Bílou horu, někdy i Petřínskou rozhlednu, jihovýchodně na Doupovské hory, jižně na Karlovy Vary, Slavkovský les, Český les a Šumavu – šumavský Javor, západně na západní část Krušných hor a severně na rozsáhlou oblast Saska. Všichni návštěvníci jsou na Klínovci srdečně vítáni, a pokud se budou do Krušných často a rádi vracet, bude splněno jedno z našich velkých přání.

¹Müller A.: Die Entwicklung der Keilbergbauten. Der Keilberg, 1927, s. 2.

²Tamtéž, s. 2-3.

³Horský hotel Klínovec, stavebně historický průzkum, SURPMO Praha (Ing. Marie Matějovičová, PhDr. Martin Ebel, PhDr. Luboš Lancinger), Praha 1993, s. 7.

⁴Tamtéž, s. 8.

⁵L. Zeman: Architektura secese a Art Decó v Jáchymově a Ostrově. Stavitelé Franz Rehn a Hugo Schöberl. In: Historický sborník Karlovarska VIII./2000, s. 69-93.

⁶Státní oblastní archiv Karlovy Vary (SOkA Karlovy Vary), Okresní úřad Karlovy Vary, kart. 202, spisy o přestavbách hotelu na Klínovci 1927.

⁷SOkA Karlovy Vary, Okresní úřad Karlovy Vary, kart. 202, spisy o přestavbách hotelu na Klínovci 1930.

Lešení před dokončením 13.7.2012

Rozhledna připravena k demontáži -
bezprostředně před snesením střechy

Snesení jednoho z osmi kamenných
sloupků ochozu rozhledny 1.8.2012

Demontáž podesty na úrovni 8,56 m
nad terénem 10.8.2012

Demontáž rozhledny –
stav z 13.8.2012

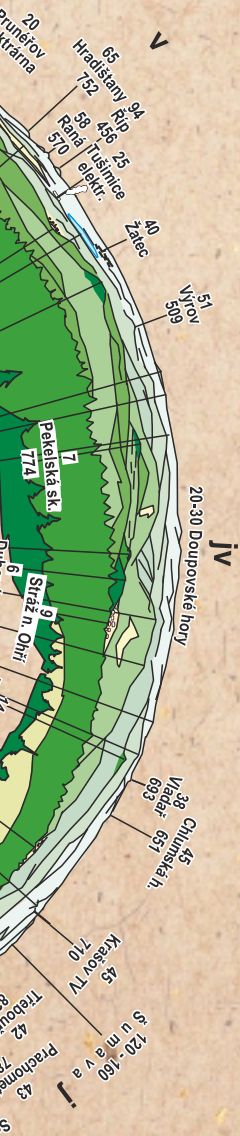
Detail nevratného poškození hrázdění
přiléhajícího objektu nad první podestou
rozhledny – včetně cihelné výplně 16.8.2012

Destrukce hrázděného zdiva hotelu přiléhajícího
k rozhledně – celkový pohled 16.8.2012

Poškozené kamenné prvky římsy - po celém obvodu rozhledny, úroveň 4,65 m nad terénem 17.8.2012

Demontáž zdiva rozhledny pod úrovní 2,65 m nad terénem

Opěrné pilíře nebyly stavebně provázány s obvodovým zdívem rozhledny 23.8.2012

Destrukce zdiva dířku rozhledny, zvětralé a rozpadlé pojivo (hlína místo malty), úroveň 1,5 m nad terénem 23.8.2012

Odstraňování původních, nedostatečných základů rozhledny z kamenné rovnaniny - síla vrstvy přibližně 1,2 m 30.8.2012

Podkladní beton pod základovou deskou rozhledny 6.9.2012

Schodišťové zdivo 25.9.2012

Schodiště rozhledny z úrovně 0,00 m k první podestě – osazeny původní stupně 1.10.2012

Bednění portálu s klenbou 8.10.2012

Zdivo přístavků s izol. deskami do úrovně věnce 29.10.2012

Betonáž dříku rozhledny – úroveň
5,2 m nad terénem 16.5.2013

Ocelová výztuž a kamenné zdivo osmibokého půdorysu rozhledny 25.5.2013

Zdění rozhledny stav ze 4.6.2013

Celkový pohled na rozestavěnou
rozhlednu 17.6.2013

Celkový pohled na rozestavěnou rozhlednu 2.7.2013

Montáž původních kamenných prvků
schodiště rozhledny – úroveň 15,85 m
nad terémem 10.7.2013

Pohled na nově osazené původní
kamenné krakorce nesoucí ochoz
rozhledny 12.7.2013

Původní střecha rozhledny bezpro-
středně před osazením 26.7.2013

Rozhledna je zastřešena 26.7.2013

Znovuzrozená rozhledna na Klínovci
v Krušných horách 21.10.2013

Keilberg i. Hragob. (Sechöhe 1245 m).

tel.: +420 359 571 007:
mobil: +420 603 539 020
fax: +420 353 815 108

Provozní doba:

Prosinec - červen 9.00 - 17.00 hod.
Červenec - srpen 9.00 - 19.00 hod.
Září - listopad 9.00 - 17.00 hod.

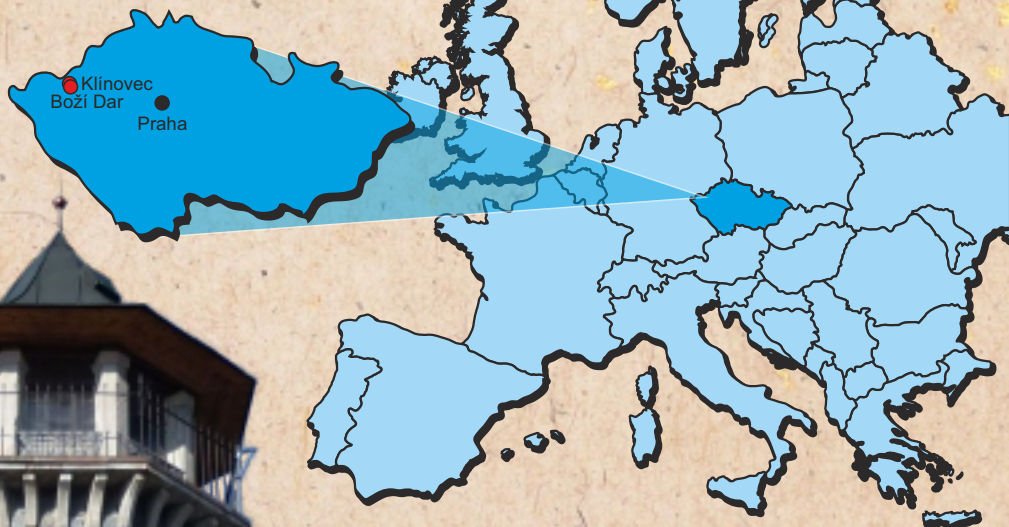
V případě nepříznivého počasí možnost uzavření rozhledny. Informace budou vždy zveřejněny na www.bozidar.cz, nebo je možno se telefonicky informovat na tel.: + 420 603 539 020

Vydalo město Boží Dar u příležitosti slavnostního znovuotevření rozhledny na Klínovci dne 28.října 2013.

www.bozi-dar.eu

Text: Jan Prudík, Mgr. Lubomír Zeman
Historické fotografie a kresby: Archiv města Boží Dar
Fota r. 2012 - 2013: Dušan Perník, Jan Prudík

ZNOVUZROZENÍ ROZHLEDNY NA KLÍNOVCI

Infocentrum

362 62 Boží Dar

e.mail: info@bozidar.eu, info@bozidar.cz

www.bozidar.cz, www.bozidar.eu

tel: + 420 359 571 007

mobil: + 420 603 539 020

